

тропи (представники рядів Таргани (Blattoptera), Клопи (Hemiptera), Воші (Anoplura), Блохи (Phanipoptera)). Ряд Двокрилі (Diptera) – збудники хвороб і переносники захворювань людини: комарі (родів Culex, Aedes, Anopheles), москити (Phlebotomus), мошки (родина Simuliidae), мокреці (родина Ceratopogonidae), мухи (Musca domestica, Glossina palpalis, Glossina morsitans, Stomoxys calcitrans, Wohlfartia magnifica), гедзі (родина Tabanidae), оводи (родин Oestridae, Gasterophilidae, Hypodermatidae) [3].

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Паразитологія» майбутній вчитель основ здоров'я набуває знань, умінь і навичок, необхідних у його професійній діяльності, зокрема проведенні санпросвітницької роботи з метою профілактики паразитичних захворювань. Адже засновник вітчизняної гельмінтології академік К.І. Скрябін писав: «Ні економічне процвітання, ні повний достаток, ні проведення масових оздоровчих заходів не дадуть ефективних результатів оздоровлення, якщо в країні залишиться загальна необізнаність про страшні перспективи зараження глистами» [2].

Література

1. Догель В.А. Общая паразитология / В.А. Догель. – Л.: Изд-во ЛГУ, 1962. – 463 с.
2. Медицинская паразитология и паразитарные болезни: учебное пособие / под ред. А.Б. Ходжаан, С.С. Козлова, М.В. Голубевой. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 448 с.
3. Первомайский Г.С. Паразитология человека / Г.С. Первомайский, В.Я. Подолян. – М.: Медицина, 1974. – 645 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

Рибалка О.Я.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

У XXI столітті здоров'я людини визнано найвищою соціальною цінністю. Здоров'я нації розглядається як показник цивілізованості держави, що відображає соціально-економічне становище в суспільстві. Згідно з резолюцією ООН №38/54 від 1997 року, здоров'я населення вважається головним критерієм доцільності і ефективності всіх без винятку сфер господарської діяльності.

Стан здоров'я нації впливає на кількісну і якісну характеристику трудових ресурсів, соціальну, економічну і трудову активність населення. Останні, в свою чергу, безпосередню діють на рівень важливих макоекономічних показників (ВВП, національний прибуток та ін.).

Здоров'я нації – один з важливих факторів, який визначає і національну безпеку країни і її національне багатство. Здоров'я народу є не тільки ціллю, але і одним із основних умов для економічного росту держави.

На сьогодні стан здоров'я населення України значною мірою зумовлений низьким рівнем знань, щодо закономірностей його формування збереження та зміцнення, а іноді легковажним і навіть безвідповідальним ставленням до такої цінності.

Вирішення питань здоров'я потребує урахування цілого ряду фак-

торів, до яких відносяться:

- *правові*, які включають розробку законодавчих та нормативних підзаконних актів, що підтверджують право громадян України на здоров'я;
- *соціально-економічні* обумовлюють види, форми, участі і відповідальності різних ланок соціально-економічних структур у формуванні, збереженні та зміцненні здоров'я молоді;
- *освітньо-виховні фактори*, забезпечують формування життєвого пріоритету здоров'я, мотивації на здоровий спосіб життя і навчання методам, засобам та способам досягнення здоров'я, уміння вести пропаганду в цьому напрямку;
- *сімейні фактори* пов'язані зі створенням умов для здорового способу життя всіх членів сім'ї;
- *медичні фактори*, спрямовані на діагностику стану здоров'я, розробку рекомендацій ведення здорового способу життя та ефективну профілактику захворювань;
- *культурологічні фактори*, пов'язані з формуванням культури здоров'я, організацією дозвілля, популяризацією здорового способу життя;
- *юридичні фактори* забезпечують соціальну безпеку, захищають особистість від загрози життю і здоров'ю;
- *екологічні фактори* забезпечують адекватне для здорового способу життя якісне довкілля;
- *особистісні фактори*, орієнтують кожну людину на формування, збереження та зміцнення свого здоров'я, виховують відповідальність особистості за своє здоров'я[1].

Прерогатива збереження здоров'я дітей та молоді в теперішній час належить системі освіти, і створення кафедр, що займаються проблемою здоров'я, в багатьох закладах освіти пряме підтвердження. Заклади освіти повинні формувати ціннісні орієнтації суб'єктів навчально-виховного процесу, серед яких пріоритетними є культура та здоров'я.

Особлива увага приділяється організації підготовки вчителя основ здоров'я, який на належному рівні формуватиме ціннісне ставлення як до свого здоров'я так і до здоров'я оточуючих, мотивацію на ведення здорового способу життя, культуру здоров'я учнів різного віку.

Учитель основ здоров'я - професія, пов'язана із збереженням здоров'я і забезпеченням їх духовного, психічного, фізичного і морального розвитку. Вчитель повинен оволодіти знаннями, вміннями та навичками, які допомагають в педагогічній діяльності. Все це роблять актуальним питання оволодіння знаннями про здоров'я людини і здоровим способом життя: оволодіння системою знань про взаємозв'язок фізичного, психічного, духовного та соціального здоров'я людини; уміннями необхідними для самоаналізу здоров'я; розвиток творчих здібностей; пізнання здоров'я як цінності, оволодіння знаннями та вміннями по охороні здоров'я; знання про взаємодію організму і середовища.

Саме вчитель основ здоров'я має враховувати особливості кожного учня, здійснювати індивідуальний підхід для зміцнення і збереження здоров'я. Завдання вищих навчальних закладів - підготувати такого професійно компетентного вчителя основ здоров'я, який би міг оцінити всі реальні показники стану здоров'я, забезпечити індивідуальний підхід до розвитку всіх якостей, всією своєю діяльністю забезпечити профілактику, пов'язану з навчальним процесом, пропагувати здоровий спосіб

життя.

Валеологічна компетентність учителя основ здоров'я є інтегрованою характеристикою його професійних і особистісних якостей, яка відображає рівень сформованості професійних знань, умінь та практичного досвіду, що дозволяють йому успішно здійснювати професійну діяльність, спрямовану на формування в учнів свідомого ставлення до свого життя і здоров'я, оволодіння основами здорового способу життя та життєвими навичками, здоров'ябезпечної поведінки.

Професійною діяльністю вчителя основ здоров'я є педагогічна діяльність з викладання валеологічних дисциплін. Згідно до Переліку напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра у педагогічних та класичних університетах, підготовка педагогічних працівників здійснюється в галузі „Фізична культура, спорт та здоров'я людини” за напрямом „Основи здоров'я”[2].

Провідною формою і важливою складовою даної інноваційної педагогічної діяльності у ВНЗ є створення моделі, що дозволяє осмислено підходити до розробки стратегії навчання здоров'ю студентів та формування в них здоров'язберігаючої компетентності. Дана модель включає: *мотиваційний* компонент – формування у студентів мотивації на ведення здорового способу життя, підвищення рівня культури здоров'я та збереження і зміцнення здоров'я; *змістовий* – включає суму знань про форми, методи та методичні прийоми формування та збереження здоров'я; *поведінковий* – який здійснюється на рівні вибору індивіда та включає реалізацію здоров'язберігаючих знань у щоденних ситуаціях (рис 1).

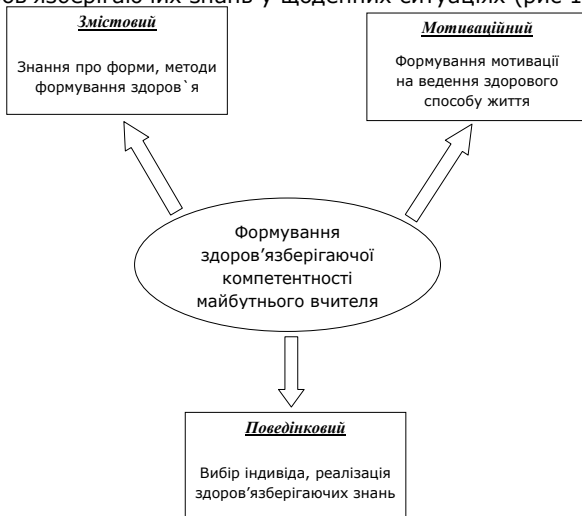

Рис.1. Модель формування здоров'язберігаючих компетенцій майбутнього вчителя

Підготовка майбутнього вчителя до проведення здоров'язберігаючої діяльності включає: набуття необхідних знань із теорії і методики формування здорового способу життя, культури здоров'я; формування спрямованості на збереження і зміцнення власного здоров'я та

здоров'я учнів, здатності формувати у вихованців уміння і навички здорового способу життя; проектування та практична реалізація здоров'язберігаючої стратегії.

Впровадження в навчально-виховний процес здоров'язберігаючих технологій збагачують майбутніх вчителів новими знаннями про методи та прийоми формування здоров'я, дають змогу переконатися в ефективності нових ідей і технологій [1].

Цілком очевидно, що збереження і зміцнення здоров'я та формування здорового способу життя учнів, можливе лише за умови коли вчитель буде готовий до збереження і зміцнення власного здоров'я, особистим прикладом навчатиме учнів турбуватися про власне здоров'я. Лише тоді, коли здоровий спосіб життя – це норма життя вчителя, учні будуть сприймати педагогіку здоров'язбереження належним чином.

У зв'язку з цим під час підготовки майбутніх вчителів до оздоровчої роботи з учнями велика увага повинна приділятися формуванню позитивного ставлення до власного здоров'я, навчанню основ здорового способу життя, володіння методиками збереження і зміцнення здоров'я.

Важливою ланкою підготовки майбутніх фахівців з напрямку здоров'я людини є навчальні та виробничі практики. "Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України", затвердженого наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 93.

Метою і головним завданням валеодіагностичної практики в лікувально-профілактичних закладах є здобуття студентами навичок самостійної практичної валеодіагностичної діяльності з напрямку своєї майбутньої професії, підготовка студентів до державного іспиту за фахом.

Саме вона доповнює, поглиблює теоретичні знання студентів із даної проблематики, пов'язує навчання з їх майбутньою виховною діяльністю, прищеплює інтерес до цієї діяльності, акцентує її професійну спрямованість. Досвід переконує нас у тому, що тільки в практичних умовах первинне орієнтування може перейти у стійку професійну навичку.

Також, однією з умов ефективності професійної підготовки вчителя основ здоров'я є освоєння сучасних педагогічних інновацій.

Отже, на сучасному етапі розвитку та становлення української держави, необхідне соціальне замовлення суспільства у професійно компетентних учителях основ здоров'я, які б змогли ефективно вирішувати проблеми з формуванням, збереженням та зміцненням здоров'я підрастаючого покоління, цим самим забезпечуючи обороноздатність та економічне зростання країни.

Література

1. Гуріненко Н.О., Рибалка О.Я. Формування здоров'язберігаючих компетентностей майбутнього вчителя. Валеологія: сучасний стан напрямки та перспективи розвитку. //Матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції, квітень 2010 р. у 3-х т. /За ред.. М.С. Гончаренко. – Харків, 2010, Т.1 – С.107-113.
2. Позднякова Г. О. Аналіз змісту понять: «професійна освіта», «професійна підготовка», «педагогічна компетентність», «професійна компетентність», «педагог», «вчитель», «вчитель основ здоров'я»./Г.О.Позднякова //Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна №1109. Серія «Валеологія: сучасність і майбутнє»: Харків, 2014. – С.26-32.